

danne Klager burde formentlig være forstummede ved Gennemførelsen af Lov 9. December 1871, jvfr. ovenfor. Derimod syntes Loven af 25. Marts 1871 virkelig at have vist en vis Ubillighed mod de bornholmske Arvefæstere. Ganske vist var Prisen paa Havre, 3 Rdlr. 40 Sk. pr. Td., ikke, som i Andragendet angivet, fastsat efter Gennemsnitstaksten for Sjællands Stift for Aarene 1847—70, men for de 15 Aar fra 1856—70, og kun med Udskydelse af de 2 højeste Takster, men Ubilligheden var dog til Stede. Thi Gennemsnittet af de bornholmske Kapitelstakster for Havre for dette Tidsrum udgjorde kun 2 Rdlr. 87 Sk., og den i Loven angivne Pris betød altsaa en Forhøjelse af dette Beløb med ca. 18 pCt.⁷⁵⁾ Ministeriet formentlig dog ikke at kunne imødekomme Andragerne af Hensyn til den nævnte Ubillighed. Loven af 25. Marts 1871, der kun gjaldt paa 4 Aar, var just traadt ud af Kraft, og Ministeriet havde efter en nøjere Overvejelse forinden besluttet ikke at søge Loven fornyet⁷⁶⁾; en Afgiftsafføsning syntes overhovedet paa de Tider langt fra at være til Statskassens Tarv, og der kunde formentlig i hvert Fald ikke være Tale om at indrømme de bornholmske Arvefæstere den i Lov af 25. Marts 1871 ukendte Begunstigelse, at Afløsningssummen maatte forblive indestaaende som Pantegæld i Ejendommene. Finansministeriet svarede derfor Andragerne tilbage, at Ministeriet efter Udløbet af nævnte Lov 25. Marts 1871 „savnede Beføjelse” til at indrømme den begærte Afløsning, og at man ikke agtede at søge ny Lovhjemmel til Afløsning af Arvefæsteafgiften m. v. „hverken for Bornholms eller det øvrige Lands Vedkommende”⁷⁷⁾.

Med dette Svar sloge Arvefæsterne sig imidlertid ikke til Ro. Allerede faa Aar efter, nemlig i 1879 modtog Finansministeriet atter et Andragende. I dette, der var underskrevet af et lignende Antal Arvefæstere som det sidste Andragende, anførtes — om end noget udførligere — de samme Bevæggrunde, og Andragendet gik ogsaa ud paa at erholde nøjagtig den samme Adgang til *Afløsning* som Andragendet af 1875⁷⁸⁾.

I Ministeriet syntes man nu til en Begyndelse noget tilbøjelig til i hvert Fald delvist at imødekomme Andragernes Ønsker. Men efter længere Overvejelser kom man dog til sidst til det modsatte Resultat⁷⁹⁾. Andragendet blev i det hele afslaaet. Det forelaa nemlig nu oplyst, at Afløsningsloven af 25. Marts 1871 — der overhovedet ikke havde fundet nogen synderlig Anvendelse Landet over — var bleven benyttet i særlig lidet Omfang paa Bornholm. Og selv om Ministeriet nu „vilde erkende, at Loven af 25. Marts 1871 for saa vidt havde stillet de bornholmske Arvefæstere ugunstigere med Hensyn til Afløsning end Statens øvrige og navnlig dens sjællandske Arvefæstere, da Afløsningsvederlaget for Ydelser i Korn var fastsat under Hensyn til de højere sjællandske Kapitelstakster”, kunde Ministeriet dog ikke anse det for rigtigt, at dette Forhold skulde være Grunden til den ringe Afløsning paa Bornholm, men maatte „tværtimod føle sig overbevist om”, at Afløsningsretten ikke vilde være bleven benyttet der i kendelig større Omfang, end sket var, selv om Vederlaget for Kornydelsene fra bornholmske Arvefæstere havde været fastsat efter bornholmske Kapitelstakster paa samme Maade, som Loven fastsatte det efter sjællandske”. Denne Overbevisning støttede Ministeriet paa den Kendsgerning, at kun *en forsvindende Del* (nemlig kun henved $\frac{3}{4}$ pCt.) af de bornholmske *Smørafgifter* vare blevne afløste ifølge Lov 25. Marts 1871, „*uagtet Lovens Vederlag for disse Afgifter netop var bestemt efter bornholmske Kapitelstakster og dertil var betydelig lavere end Kapiteltaksterne for de 4 Aar, hvori en Afløsning kunde forlanges* (26 $\frac{1}{2}$ Sk. pr. Pd. mod gennemsnitlig 36 Sk.)”. Naar *Smørafgifterne*, der i samlet Værdi for det bornholmske Arvefæstegods oversteg Værdien af Kornafgifterne og ifølge Loven særskilt kunde afløses⁸⁰⁾, jvfr. § 2, 1ste Stk. — omend Korn og Pengeafgifterne forbleve uafløste — under disse Omstændig-

⁷⁵⁾ Herved bemærkes, at Gennemsnitstaksten for de ovennævnte 15 Aar — der var fastsat ved et Kompromis mellem Folketinget og Landstinget — med Udskydelse af de 2 højeste Takster nøjagtig udregnet kun udgjorde 3 Rdlr. 11 Sk.; der havde altsaa fundet et Tillæg Sted af $\frac{1}{10}$, naar Lovens Pris fastsattes til 3 Rdlr. 40 Sk. Gennemsnitstaksten for Bornholm for det samme Tidsrum androg 2 Rdlr. 62 Sk.; naar hertil lagdes $\frac{1}{10}$, udkom 2 Rdlr. 87 Sk., jfr. ovenfor i Teksten.

⁷⁶⁾ Se J. Nr. G. D. J. 745/1874.

⁷⁷⁾ Ministeriets Svar offentliggjordes i „Bornholms Avis“ for den 6 Juli 1876.

⁷⁸⁾ J. Nr. G. D. J. 579/1879. Andragendet fremsendtes i en stor Mængde trykte Eksemplarer, flere for hvert Sogn.

⁷⁹⁾ Se J. Nr. G. D. J. 501/1880.

⁸⁰⁾ Det er dog ikke ganske korrekt, naar det i Ministeriets Svarskrivelse hedder, at *Smørafgifterne* for det bornholmske Arvefæstegods oversteg Værdien af *Kornafgifterne*. *Smørafgifterne* udgøre ifølge det nedenstaaende Skema en betydelig Værdi af den samlede Arvefæsteafgift, men denne Værdi naar dog ikke *Kornafgifterne*.